

Hiiden alueen Klubitalot ry

Kivenkatu 8

08150 Lohja

22.2.2024

Länsi-Uudenmaan Hyvinvointialue

Tulevaisuus- ja kehittämislautakunta

KANNANOTTO JÄRJESTÖAVUSTUSPÄÄTÖKSEEN 2024

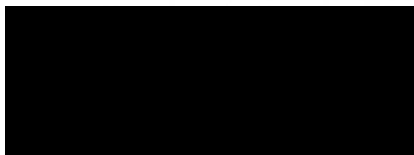
Hiiden alueen Klubitalot ry on yksi niistä järjestöistä, joiden toimintaan hyvinvointialueen järjestöavustuspäätös vaikuttaa dramaattisella tavalla. Olemme joutuneet supistamaan mielenterveyskuntoutujien kohtaamispaikan toiminnan puoleen entisestä ja lomauttamaan henkilöstöämme.

Hyvinvointialue on tehnyt valintansa: päätöksen tukea joitakin järjestöjä enemmän ja toisia vähemmän. Avustuksen saajalle päätöstä ei ole perusteltu, joten voimme vain arvailla, millä perusteella yksittäiset valinnat on tehty.

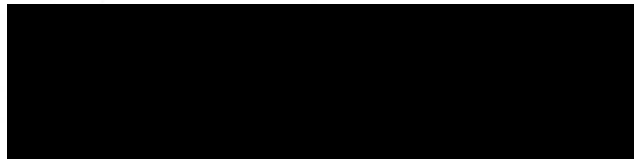
Olemme arvioineet avustuspäätöstä, sen valmistelua, toteutusta ja vaikutuksia avustuksen saajan näkökulmasta ja esitämme kannanottonamme muutamia ajatuksia, joita toivomme valmistelevien viranhaltijoiden ja lautakunnan huomioivan jatkossa.

Pyydämme palautetta kannanottoomme.

Hiiden alueen Klubitalot ry

Hallituksen puheenjohtaja

Klubitalon johtaja

KANNANOTTO LUVN:N JÄRJESTÖAVUSTUSPÄÄTÖKSEEN VUODELLE 2024

Järjestöjen avustamisen lähtökohta suhteessa LUVN:n strategiaan

- LUVN:n strategiassa todetaan, että ”Teemme saumatonta yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä ongelmien ennaltaehkäisemiseksi.” Ja myös: ”Edistämme väestön yhdenvertaisuutta ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta.” Avustusohjeissa puolestaan todetaan, että ”Järjestöt edistävät toiminnallaan Länsi-Uudenmaan asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä *toimivat hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden järjestämistehtävissä kumppaneina ja palveluntuottajina.*”

Mielestämme on ongelmallista, jos järjestöjen tekemää kansalaistoimintaa katsotaan pelkästään tai ensisijaisesti palvelujen tuottamisen näkökulmasta. Kansalais- ja järjestötoiminta on itsessään arvokasta yhteisöllisyyden ja osallisuuden tuottamisen näkökulmasta, vaikka toiminta ei hyödyttäisi suoranaisesti hyvinvointialueen lakisääteisiä palveluja. Esimerkiksi vertaistukea ja kohtaamispaikkoja tarjoavat järjestöt tekevät tärkeää työtä ihmisten hyvinvoinnin tukemiseksi ja ongelmien ennaltaehkäisemiseksi, vaikka niillä ei olisi mitään yhteyttä hyvinvointialueen palvelujen kanssa. Avustusten liittäminen palvelutuotannon edellytysten turvaamiseen ei tue hyvinvoinnin kannalta merkityksellistä vapaata kansalaistoimintaa. Hyvinvointialue ei ole ainoa hyvinvointia tuottava organisaatio alueella, vaan varsinkin kun palvelut on karsittu taloudellisista syistä lakisääteiseen minimiin, olisi hyvin tärkeää tukea riittävästi myös kolmannen sektorin hyvinvointia edistävää toimintaa. Järjestöjen tekemä työ on kustannustehokasta ja ihmistä lähellä.

Avustusperiaatteet

- Avustusperiaatteet ja pisteytettävät kriteerit oli ohjeissa kuvattu melko selkeästi ja oli hyvä, että järjestöiltä kysyttiin etukäteen palautetta kriteereistä valmisteluvaiheessa.

Avustuslajit

- Yleisavustusten hakuohjeessa sanotaan: ”Yleisavustettavalla toiminnalla *täydennetään hyvinvointialueen järjestämistä vastuulla olevia sote-palveluja erityisesti hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta edistävän toiminnan näkökulmasta.*” Ja myös: ”Kumppanuusavustusta saavien järjestöjen *edellytetään tekevän yhteistyötä hyvinvointialueen palvelutuotannon organisaatioiden kanssa.*”

Tämän kriteerin muotoilu on arveluttava sekä vapaan kansalaistoiminnan kannalta että erityisesti STEA-rahoitusta saavissa järjestöissä, koska STEA-avustuksella ei saa toteuttaa julkisen toimijan vastuulle kuuluvia toimintoja. Edellytettävää yhteistyötä ei myöskään ole määritelty selkeästi: koskeeko se esimerkiksi

asiakkaiden ohjausta toimintaan, toiminnan muokkaamista palvelujen suuntaan tai toiminnan volyymin säätelemistä palvelujen tarpeen mukaan tai toiminnan ohjausta hyvinvointialueen taholta?

Kumppanuusavustuksen ohjeessa sanotaan sama vielä painokkaammin:
"Kumppanuusavustuksella tuettavalla toiminnalla *täydennetään/tuetaan merkittäväällä tavalla hyvinvointialueen omaa palvelutuotantoa.*" Tämä ohjeen kohta vaikutti siihen, että emme hakeneet kumppanuusavustusta vaan yleisavustusta. STEAn avustuspäätös sitoo toimintamme tiettyyn malliin, josta ei saa poiketa palvelujen tuottamisen suuntaan. Toiminta-ajatuksemme ei myöskään ole tukea hyvinvointialueen palveluja, vaan mielenterveyskuntoutujien osallisuutta kohtaamispaikkatoiminnalla.

- On hyvä, että avustuslajeihin on lisätty kehittämisavustus, jonka haku toteutetaan vuoden 2024 aikana. Tästä annoimme palautetta silloin, kun avustuskriteereistä pyydettiin järjestöiltä mielipiteitä. On tärkeää, että myös uutta ja kokeilevaa toimintaa tuetaan alueella.

Hakeminen

- Avustusten hakujärjestelmä on luonnollisesti vielä jossain määrin keskeneräinen. Muutamat kysytyt asiat vaikuttavat vähän hämmentäviltä. Esimerkiksi:
  - o Hakija on halukas tekemään yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa, kyllä tai ei
  - o Millaista yhteistyötä haluaisitte tehdä jatkossa?
  - o Millaista yhteistyötä järjestö nyt jo tekee LUVN:n kanssa?

Voidaan varmaan olettaa, että järjestö on halukas tekemään yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa, jos hakee avustusta. Vastaisiko joku, että ei ole halukas? Miten järjestö voisi määritellä tehtävän yhteistyön hyvinvointialueen kanssa, kun HVA edellyttää palvelujärjestelmää tukevaa yhteistyötä? Näihin kysymyksiin on vaikea vastata. Ja ensimmäisellä hakukierroksella yhteistyötä uuden hyvinvointialueen kanssa ei ole vielä ehditty paljoakaan muotoilla, joten vastauksena saattoi olla, että emme tee vielä minkäänlaista yhteistyötä. Se ei kuitenkaan tarkoita, että emme haluaisi tehdä.

- Joidenkin kumppanuusavustusta hakevien järjestöjen kanssa on neuvoteltu jo hakuaikana. Se on vastoin yhdenvertaisuuden periaatteita ja asettaa järjestöt eriarvoiseen asemaan. Ohjeissa kerrottiin, että kumppanuusavustusta hakevien järjestöjen kanssa käydään neuvottelut päätösten jälkeen.

Avustuspäätökset

- Avustuspäätöksessä ei kerrottu järjestön saamia pisteitä, jotka on kriteerien perusteella annettu. Tässä päätöksenteko ei ole läpinäkyvää. Menettely ei myöskään anna mahdollisuutta kehittää toimintaa tai siitä raportointia hyvinvointialueen strategian suuntaan, mikä on yksi edellytys avustuksen saamiseksi. Pisteytys ja siten päätöksen perustelut jäävät järjestössä arvailujen varaan.
- Missään ohjeissa ei kerrottu, että kumppanuusavustusten ja yleisavustusten suuruusluokassa on valtava ero. Mistään ei ilmennyt, että yleisavustuksina tullaan jakamaan vain pieniä summia, tai miten käytettävissä ollut avustussumma jaetaan eri avustuslajien kesken. Avustukset ovat toki harkinnanvaraisia, mutta päätöksistä ilmenee, että kumppanuusavustukset ovat kauttaaltaan isompia, joten tästä on luultavasti ollut olemassa jonkinlainen päätös jo aiemmin. Tämä olisi ollut syytä ilmoittaa ohjeissa.
- Kumppanuusavustuksissa painottuvat voimakkaasti isot espoolaiset järjestöt ja Lohjalla kumppanuusavustusta ovat saaneet vain nuoria ja maahanmuuttajia tukevat organisaatiot. Olisi hyvä avata päätöksen taustalla vaikuttaneita syitä.
- Järjestöavustusten myöntämispäätöksiä on vaikea vertailla, mutta mielestämme painotus näyttää olleen espoolaisissa järjestöissä ja suurten toimijoiden tukemisessa. Palvelutuotantoon liittyvä painotus näkyy suurimmissa avustussummissa selkeästi. Lohjalla suurimmat avustukset on jaettu rikosuhripäivystykselle ja ruoka-avulle. Mielestämme nämä kohteet tulisi rahoittaa LUVN:n muun rahoituksen avulla, eikä järjestöavustuksella.